

ПАВЕЛ АМНУЕЛ СТРЕЛБА С ЛЪК

Превод от руски: А. Христова, 1985

chitanka.info

Дроздов летеше от десет години — беше ходил към Юпитер, посетил бе системата на Сатурн, карал бе стоки за Меркурий. Когато му предложиха при следващия рейс да се срещне с „Пенелопа“, той само вдигна рамене. Щом трябва — ще иде. Но не е интересно.

„Пенелопа“ беше автоматичен танкер-ретранслатор. Цистерни, пълни с вещество и огромна антена. Това бе всичко. Корабите от този тип могат само едно — да отидат в дълбокия космос, на разстояние един светлинен месец от Земята, и там да легнат на дрейф, очаквайки основната експедиция. Космонавтите ще пристигнат с „Одисей“, уморени след петмесечния полет, но най-главно без гориво и връзка. Точно затова им беше нужна „Пенелопа“ — да ги нахрани с гориво и да им послужи като рупор, за да могат да извикат силно, до самата Земя: пристигнахме!

Не му провървя и със съекипника. Ромашов беше негов земляк, нещо повече — връстник и съсед. В комисията бяха сигурни, че някога са били приятели. Но за Рита все пак се ожени Ромашов и двете дебеличета, които дойдоха да изпратят „Одисей“, приличаха на него и на Рита, ето къде беше бедата.

Миرون Ромашов беше астроном, а не космонавт. Имаше специалност теория на произхода на кометите, от която Дроздов не се беше интересувал професионално никога. Разбира се, знаеше, че далеч зад орбитата на Плутон се простира облакът Оорт — област на ледени зародиши на комети. Първите пет полета на „Одисей“ в този облак минаха тихо и без произшествия. Общо взето, нямаше какво да разказва на пилотите.

Този рейс не се отличаваше от предишните. Връзката със Земята изчезна след два месеца и Дроздов записа: „Пресякохме границата на Слънчевата система.“ В същност Плутон отдавна беше останал зад кърмата на кораба, но докато имаше връзка, Дроздов се чувствуваше като у дома си. Сега можеше да разговаря само с Мирон, с когото се държеше подчертано приятелски. Впрочем, времето за разговори беше много малко — според програмата само експериментите върху свойствата на вакуума и космическата плазма бяха седемдесет и три.

Когато приближиха „Пенелопа“, стана ясно, че спокойният полет ще бъде нарушен. „Одисеевата съпруга“ не отговаряше на сигналите и, съдейки по всичко, не искаше да посрещне загубения си съпруг. На

екраните на радарите тя се виждаше чудесно и Дроздов нямаше никакви трудности с навигацията.

Щом се приближиха обаче, за да акостират, Дроздов даде заповед за отменяне на стиковката. Нямаше с какво да се свържат. Прожекторите на „Одисей“ осветиха огромен метален къс. Само в общи черти, знаейки предварително какво къде да търси, човек можеше да отгатне контурите на бившите антени и обема на работното тяло. Като че ли танкерът-ретранслатор беше потопен в недрата на някаква звезда.

И двамата мълчаха. И за какво ли можеха да говорят? Безсмислено беше да питат „какво, как и защо“? Едно беше ясно: за да се разтопи металът на „Пенелопа“, беше нужна температура от стотици хиляди градуса. Но това бе следствие, а не причина.

— Ще зимуваме ли? — попита най-сетне Мирон.

— Ще зимуваме — потвърди командирът.

Възможност за избор нямаше. Без работно тяло, за да се върнат, и без антени, за да съобщят за станалото.

На Земята дори няма да си помислят, че „Пенелопа“ е загинала — за това няма причини. Ще се опитат да установят връзка и чак след година ще решат, че хората може би са живи, но просто са неми. Едва ли някому ще дойде на ум, че и горивото го няма...

На обяд пиха сок от тубите, но до храна не се докоснаха — сякаш вече бяха започнали да я икономисват.

— Една година ще издържим — каза Дроздов в отговор на немия въпрос на другаря си.

— Да — безучастно потвърди Мирон и Дроздов се разтревожи: не бива да се говори с такъв тон, това е гибелно, дори ако запасите им са за сто години. Няма нищо по-страшно от безразличието. Мисълта проблесна и угасна, защото Мирон внезапно погледна командира с участие и тревога. И двамата се засмяха — те май че си бяха приписали един на друг слабости, каквито не притежаваха.

— Полюбувай се — каза Мирон. — Намерих огъня, който е изгорил „Пенелопа“.

Направи място на Дроздов до пулта и показа на дисплея на рентгеновия телескоп. В центъра на изображението сияеше ярка звезда. Много ярка. Но звезда, избухнала на разстояние множество парсеци, не е способна да разтопи дори една восъчна кукла...

Поредният абсурд се хвърли в очи. Индикаторът за разстоянието показваше един милион километра. С голяма грешка, но само един милион! Звездата беше избухнала просто в съседната стая! Невероятно...

— И аз отначало помислих така — каза Мирон. — Това е черна дупка.

Каза го толкова спокойно, че Дроздов веднага му повярва, макар да знаеше, че във вселената няма по-екзотично нещо от черните дупки и че до най-близката от тях — в съзвездието Лебед — има хиляди светлинни години. Те са невидими, до тях не бива да се приближава, могат да разтопят всичко и единственото им оръжие е огромното гравитационно поле.

— Черна дупка — повтори Мирон, — но не такава, каквито се появяват след загиването на някои звезди. Съдейки по масата ѝ, това е къс от Големия взрив...

Преди десет милиарда години — това Дроздов сам знаеше — възникнала нашата вселена. Но не всичката материя излязла навън, част от нея останала в невидимо състояние, в състояние на такива черни дупки, масата на всяка от които е не по-голяма от масата на един приличен астероид. Такава черна дупка ще се получи, ако Церера или Палада се свият до размерите на молекула. Колко на брой са тези късове от Големия взрив, които се носят из Галактиката? „Не повече от един-два — казваха скептиците, — а може би и изобщо да не съществуват в природата“. „Стотици милиарди“ — казваха оптимистите и май че бяха прави.

„Никога — помисли си Дроздов, — никога хората няма да полетят към звездите, защото във всички посоки из Галактиката се носят невидими куршуми, срещу които метеоритната защита е безсилна... Едва излязохме зад пределите на системата — и ето го първото предупреждение.“

Дроздов дори усети мигновено и нелепо удовлетворение от това, че той вероятно е последният космонавт, излязъл извън границите на Системата: впрочем само в случай, че успее да предупреди, ако съумее да се върне. След тази мисъл възникна спасителното съмнение: как може черната дупка да е по-гореща от недрата на Слънцето?

Обяснението на Мирон се запечата в паметта му. Дроздов трябваше да реши и той трябваше да вземе пред вид всички

обстоятелства.

Близо до черните дупки действуват особени закони, отдавна предсказани от теоретиците. Гравитационното поле близо до черната дупка е неимоверно силно — почти безкрайно. Огромната енергия на привличане буквално прелива, превръщайки се в енергия на движението на бързите частици, които се раждат във вакуума до самата сфера на Шварцшилд — условната „повърхност“ на черната дупка. Енергията на привличането намалява, но при това намалява и масата на черната дупка — а нали тя създава гравитационното поле! Получава се затворена верига, с време черната дупка сякаш отслабва, изпарява се... Колкото по-масивна в началото е била черната дупка, толкова по-слаб е ефектът на изпаряването. Черната дупка в съзвездието Лебед, открита още през ХХ век, „отслабва“ толкова бавно, че ще преживее вселената. Но малките черни дупки, които имат маса колкото един астероид, късовете от Големия взрив, се изпаряват бързо и много от тях вече са изчезнали. Така е според теорията. Според нея родените от гравитационното поле частици се блъскат помежду си като животни в тясна клетка и енергията на тяхното движение изпитва още едно, последно превръщане — възниква твърдо рентгеново и дори гама-лъчение.

Без да избира пътищата, в космоса препущала рентгенова звезда и „Пенелопа“ се изхитрила да се чукне с нея челно. Черната дупка преминала през нея като стрела от опънат лък и отминала, без да разбере, че е станала убиец. Станцията била разрушена от приливните сили, дори преди да се разтопи от излъчването...

После се помъчиха да заспят. Мирон се въртя дълго в спалния чувал, мърморейки. Вратата между каютите беше полуотворена и Дроздов чуваше всеки шум. Мисълта му прескачаше и търсеше изход от създаденото положение. Но какво можеше да измисли, щом нямаше грам работно тяло, а разстоянието до Земята е цял светлинен месец? Най-сетне (Мирон отдавна вече спеше) на командира му хрумна идея, от онези, които възникват при бълнуване. В нея имаше нещо дезертърско, не си струваше дори да се дообмисля и Дроздов заспа.

През нощта маневрата за сближаване изведе „Одисей“ на траектория около черната дупка. Дроздов предложи да я нарекат

Антиной и Мирон се съгласи — беше му все едно.

Като се сети за нощните си размисли, Дроздов каза:

— Преди шест години бях на курсове... Научих много, включително и неща, които не са свързани с пилотирането. После държахме изпити. Дадоха ни следния тест. Или задача? Звездолетът се намира в гравитационното поле на черна дупка. Огромна, не като нашия Антиной... Корабът е неуправляем. Трябва да се изведе в открития космос. Как? Знанията ми по физика на черните дупки са слаби, а тогава бяха още по-малки. Не можах да реша задачата, после ми казаха отговора, но съвсем съм го забравил. Сигурен бях, че изобщо не се отнася до мен... А и за самата задача си спомних едва през нощта. Ти си астрофизик и сигурно знаеш решението, доколкото има такова. Има, нали? Мисли, тогава, дявол да го вземе! Знаеш, че е на живот и смърт!...

На стената в каютата на Мирон се появи снимка на Рита с децата. Дроздов гледаше усмихнатото лице с малки ямички на бузите и странно, не изпитваше нищо, освен глуха мъка от спомена за далечното и миналото.

Мирон преписваше от книгофилмите, изчисляваше и преизчисляваше. Но най-често стоеше пред екраните със затворени очи. Нещо не му вървеше...

Като изразходва последните грамове гориво, Дроздов отдалечи „Одисей“ от Антиной и го приближи до „Пенелопа“. Всяка сутрин той обличаше скафандъра и тръгваше към станцията. Обходи я цялата, от антените до дюзите, проследявайки пътя на Антиной. Металът се беше изпарил, превърнал се беше в плазма, която се бе разсеяла и в тялото се бе появил канал, като от куршум, като тунел, който пресичаше всички жизнено важни центрове. Горивните резервоари — основните и резервните — бяха смачкани като хартиени кубчета; това бяха направили приливните сили, които на разстояние няколко метра от Антиной разкъсваха и разтегляха всяка здрава и твърда конструкция.

Мина месец. Той прелетя като ярък болид, макар че понякога, особено нощем, на Дроздов се струваше, че времето едва капе, бавно и

шумно и че запасът от капки е вече съвсем малък, скоро ще се отдели и последната.

Една вечер Мирон каза:

— Затъжих се. Много ми се иска да съм си вече в къщи...

Той нямаше право да говори така. Само в един случай можеше да наруши табуто.

— Да — отвърна Мирон на немия въпрос на командира, — намерих решението. Онова, което ти напълно си забравил.

В гласа му прозираше ирония и Дроздов разбира, че Мирон отдавна е открил хитростта му с курсовете за космонавти.

— Има само три възможности — продължи Мирон. — Да използваме суровините на „Одисей“, на „Пенелопа“ или на Антиной. Ние сме неми, „Пенелопа“ е мъртва. Остава Антиной. Трябва да го укротим. Сега енергията на частиците отива за излъчване. Трябва да я насочим в нужната посока и да я модулираме по необходимия начин.

Просто, гениално и съвършено ясно, както са ясни общите истини, които нямат конкретно приложение.

— Игор, аз не съм специалист — каза Мирон — и ако ти не ме беше убедил, че има решение, за нищо на света не бих се заел да решавам тази задача... Та ти измисли тези курсове, за да ме накараш да работя... Ето ти решението. Всички частици носят огромна енергия. Отдават я съвсем напразно, като се сблъскват една с друга. А сега си представи: успели сме да направим така, че частиците, които се раждат, да летят само в една посока... например към Земята. Траекториите им няма да се пресичат и сблъсъци няма да има, следователно няма да има странично излъчване. Цялата енергия ще отива до назначението, там, където ние искаме. А с нея и нашето съобщение. В същност това е своеобразен лазер. С „резервоар“ на енергетични частици и тънък неразсейващ се лъч. Има, разбира се, и разлика: в обикновения лазер атомите никъде не отлитат, само изпускат квантове светлина в строго определена посока. А тук вместо светлина ще имаме самите частици... Проблемът е да накараме този потенциален лазер да започне да действа. Зная вече как да направим това: трябва да облъчим Антиной отвън с частици със същата енергия. Също както при обикновените лазери: нали и при тях е достатъчен един квант, за да възникне лавината. Там действуват законите на квантовата оптика, а тук — закони, които преди не са били познати.

Дори и на онези, които са ви обучавали в курсовете... Та, така, Игор. Ще се появи много тънка струя от частици с дебелина части от милиметъра. Ще успеем да я насочим към Земята. Нужно е само да се прицелим точно... Ще сигнализираме.

„Ще сигнализираме. Ще стреляме в злодея Антиной — помисли Дроздов, — ще опънем тетивата на Одисеевия лък. Никой освен Одисей не е могъл да извие този лък, не е могъл да пусне мълниеносната стрела. И ние няма да можем. Сигурно Мирон е гений, но за какво ми е неговата гениалност? Теоретик! Решил бил задачата! И се затъжил. Пфу...“

— Какво има? — в гласа на Мирон се усещаше уплаха. Най-сетне разбра, че решението му съвсем не се хареса на командира.

— Нищо. Ти си забравил само, че ние няма откъде да вземем бързи частици, за да ги изстреляме в Антиной. Няма от къде. Имаме космически кораб, а не синхрофазотрон.

Мълчаливо се разделиха и влязоха в каютите си. Дроздов чуваше как Мирон се мята в своята и дава воля на настроението си. Дроздов заплува към него, както беше в спалния чувал, хващайки се за скобите. Легнаха един до друг. Пред очите им беше снимката на Рита. Неочаквано Мирон каза:

— Ти я обичаше, нали, Игор?

В кораба беше много тихо, Дроздов не отговори, не искаше да нарушава тишината. Но Мирон заговори. Дали се сърдеше на неуспеха си или просто се беше отпуснал и загубил самоконтрол? Той нямаше при кого да се върне. Рита го беше напуснала. Малко преди отлитането. Беше обикнала друг. Мирон отдавна знаел това, но търпял — мило му било за децата, и за него, и за Рита, защото тя не знаела какво върши.

— Когато се върнем — каза Дроздов, — ще поговоря с нея. Мисля, че думите ми ще имат някакво значение, нали. Тя не ме е забравила съвсем.

Мирон се заобръща в чувала си. Вече не вярваше в завръщането.

— Имаме космически кораб, а не ускорител — каза Дроздов, — но пък имаме силни магнитни капани. Можем да хванем частици от Антиной и да ги отразим, като огледало.

— А къде смяташ да насочиш потока от частици? — глухо запита Мирон.

— Как къде? — Дроздов млъкна. Наистина, къде? Нали стрелите от лъка на Одисей убиват! Потокът от частици, тънък като игла и прав като лъч светлина, ще проникне в земната атмосфера и ще предизвика взрив, близък до ядрения. Ще изпепели всичко на стотици километри.

„Енергията е прекалено много“ — помисли Дроздов. — „Не трябва да сигнализираме. Винаги става така — измислиш нещо такова, което никому по-рано не е идвало на ум, откриеш нов закон в природата, създадеш нещо, което да спаси и теб, и на хората да не навреди. Даваш им източник на енергия, съвсем без пари. Колко ли злополучни женихи на Пенелопа като Антиной и Евримах се носят из космоса? Сигурно не са сто и шестнадесет, както при стария Омир. Измислиш нещо добро и непременно ще се препънеш. Черните дупки като Антиной са прекрасен източник на енергия, но те са и убийци. Черните дупки като Антиной са космически лазери-предаватели, но в тях има твърде много енергия. Твърде много... Не можем да сигнализираме.“

— Хайде да спим — каза Мирон. — Ще се гордеем, че почти сме намерили изход.

— Енергията е прекалено много — промърмори Дроздов. — Прекалено много...

„Пенелопа“ с пълни резервоари на работното тяло дойде точно тогава, когато я очакваха. Дроздов насочи антените и предаде на Земята огромната им благодарност. А после отлетяха към къщи, отнасяйки впечатления и знания, които нямаха отношение към кометната астрономия. Новата „Пенелопа“ остана да се върти със своя жених Антиной.

Другото е известно на всички. В космоса, зад пределите на Системата се носят разузнавачи-автомати и, подобно на сапъори в минно поле, търсят черни дупки, късове от Големия взрив. Като ги намерят, насочват магнитното огледало и по посока на пояса на астероидите полита тесен, по-тънък от игла поток от частици. Тук на стотиците астероиди, насочили рупорите на антените-приемници в невидими точки на пространството, се издигат сега ЧД-енергоцентралите. Стотици черни дупки от рода на Антиной снабдяват Земята с енергия. За човечеството проблемът енергия повече не

съществува. А всичко започна с едно малко съобщение, предадено по световното стерео:

„Днес всички станции в системата на Юпитер регистрираха серия от много ярки взривове в атмосферата на планетата. Взривовете следваха в определена последователност, серията продължи около два часа. Разшифроването показва, че взривовете представляват предадено кодирано (с азбуката на Морз) съобщение на изследователския кораб «Одисей–6» за авария в крайния пункт на полета. Появата на взривовете засега е съвсем необяснима. Всеки взрив бе енергетично еквивалентен на взрива на ядрена бомба от порядъка на стотици мегатона. Явлението е отбелязано също в обсерваториите на Марс, Луната и Церера. Автоматичният танкер-ретранслатор «Пенелопа–7» ще стартира от лунния космодрум утре.“

Остана да кажем още малко. Сега Ромашов е знаменит, но кометната астрономия не е изоставил. На всеки и навсякъде той повтаря, че ако не е бил командирът на „Одисей“, ако не е била неговата измислица, той никога не би се досетил и не би направил откритието. Разбира се, не му вярват и го смятат за едноличен авторитет по ЧД-енергетиката, а Дроздов се въздържа от коментарии. Той няма желание да бъде свързан с Мирон цял живот, макар че сигурно би се съгласил да лети с него още веднъж в дълбокия космос. Парадокс...

А Рита не се върна при Мирон. Силна жена излезе.

Публикувано в списание „Наука и техника за младежта“, брой
3/1985 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.